

Model for fordeling af præstestillinger mellem stifterne

Udarbejdet i samarbejde mellem biskopperne og Kirkeministeriet

Indledning

Folkekirkens grundlæggende opgave og forpligtelse er som evangelisk-luthersk kirke at forkynde evangeliet.

Det betyder, at folkekirkens tilstedeværelse skal sikres, så der overalt kan holdes gudstjenester og udføres kirkelige handlinger og sjælesorg.

Det er en rodfæstet holdning i folkekirken, at der overalt i landet skal være en gejstlig betjening, som grundlæggende sikrer, at folkekirkens medlemmer har mulighed for at komme til gudstjeneste. Samtidig skal det sikres, at folkekirkens medlemmer har mulighed for at få foretaget kirkelige handlinger med den forkyndelse og de ritualer, som de rummer, samt mulighed for at møde en præst til sjælesorg.

I løbet af de senere årtier er der sket en folkelig og kulturel udvikling, som har medført forskydninger i mange medlemmers tilgang til folkekirken.

Mange medlemmer lægger større vægt på at kunne komme i kirken til kirkelige handlinger end til de ordinære gudstjenester. Muligheden for at få foretaget kirkelige handlinger er for mange medlemmer af folkekirken afgørende for deres vurdering af, om folkekirken er til stede i deres hverdag.

Der er generelt også sket en svækkelse af medlemmernes kendskab til, hvad kristendom er. Det stiller folkekirken over for udfordringer og forventninger om at kunne tilbyde kirkelig undervisning til både børn, unge og voksne og om også at kunne tilbyde såvel børn som voksne andre muligheder for at møde kirken og dens forkyndelse end den traditionelle gudstjeneste, de kirkelige handlinger og sjælesorg.

Opgaven med at yde de tilbud, som følger af disse udfordringer, skal ikke nødvendigvis løftes af præsterne alene. Men præsten er som den, der har ansvaret for forkyndelsen i sognet i vid forstand, også en central person i forhold til disse tilbud.

Folkekirken er én kirke med 10 stifter, 107 provstier og ca. 2.200 sogne og kirkedistrikter. Derfor er det en fælles folkekirkelig forpligtelse, at der er mulighed for, at forkyndelsen kan lyde overalt. Et væsentligt bidrag til at løfte den fælles forpligtelse er, at der i folkekirken er en følelse af fælles forpligtethed, der rækker ud over sogne-, provsti- og stiftsgrænser.

Denne fælles forpligtethed bidrager til, at fordelingen af det samlede antal præstestillinger, som finansieres af centrale midler (statens tilskud og fællesfonden), kan give mulighed for, at der kan holdes gudstjenester, hvor der er en kirke. Fordelingen skal også give mulighed for, at der kan foretages de kirkelige handlinger, hvis ritualer og forkyndelse af de fleste danskere opfattes som uundværlige.

Fordelingen af præstestillinger må bidrage til, at det er muligt at imødekomme de udfordringer, som følger af, at der i de seneste årtier er sket betydelige demografiske ændringer i Danmark. Mange mennesker er flyttet fra landsogne til voksende byområder, og det må forventes, at denne tendens vil fortsætte.

Det er derfor nødvendigt at øge antallet af præstestillinger i områder, hvor befolkningstallet øges. Fordelingen må dog samtidig tilgodeses, at folkekirken fortsat har en forpligtelse til også at være til stede i de områder, der er tyndt befolket.

Hensynet til de demografiske forskydninger mellem stifterne skal tilgodeses ved den overordnede fordeling af det samlede antal præstestillinger mellem de 10 stifter.

Hensynet til de demografiske forskydninger inden for det enkelte stift skal tilgodeses af biskoppen, som har kompetencen til at beslutte fordelingen og placeringen inden for stiftet.

Model for fordeling af præstestillinger

Biskopperne og Kirkeministeriet har på grundlag af de nævnte forhold i samarbejde udformet en model for den fremtidige fordeling af præstestillinger.

Modellen indebærer, at fordelingen af det samlede antal præstestillinger mellem de 10 stifter, i hovedsagen sker i forhold til fire, nærmere angivne kriterier. En mindre del af det samlede antal præstestillinger fordeles således, at der tages hensyn til særlige forhold i stifterne.

Kriterier, der indgår i fordelingsmodellen

1. Medlemstal

Det første kriterium er antallet af medlemmer af folkekirken i det enkelte stift sammenholdt med antallet af medlemmer i folkekirken som helhed. Der er imidlertid forskel på præsters opgaver og vilkår i små og store sogne og i by og på land. Det afspejles ved, at der ved fordelingen anvendes et korrigeret medlemstal, hvor antallet af medlemmer i sogne med færre end 2500 medlemmer vægtes 50 % ekstra.

2. Antallet af kirker

Det andet kriterium, der indgår i fordelingen, er antallet af kirker i det enkelte stift sammenholdt med antallet af kirker på landsplan. Dette kriterium tilgodeses, at der skal være mulighed for i et rimeligt omfang at holde gudstjenester i alle kirker.

3. Antallet af kirkelige handlinger

Det tredje kriterium er antallet af kirkelige handlinger. Antallet af kirkelige handlinger i et stift afhænger ikke alene af antallet af medlemmer eller antallet af kirker. Der er fra stift til stift forskel på, i hvilket omfang folkekirkens medlemmer ønsker at få foretaget kirkelige handlinger. Forskellene er både

begrundet i individuelle holdninger og i den stedlige tradition. Folkekirken skal være i stand til at imødekomme disse ønsker om kirkelige handlinger.

4. Forpligtelse i forhold til ikke-medlemmer

Det fjerde kriterium afspejler, at folkekirken ikke alene har en forpligtelse i forhold til sine medlemmer, men også til den del af befolkningen, som ikke er medlemmer af folkekirken. Det gælder i forbindelse med de civile opgaver, folkekirken varetager som begravelsesmyndighed og ved personregistrering. Folkekirken har som evangelisk-luthersk kirke også en forpligtelse til at tilbyde en kristen forkyndelse til dem, der ikke er medlemmer af kirken.

5. Særlige vilkår i de enkelte stifter

De fire nævnte kriterier giver mulighed for en matematisk baseret fordeling af præstestillinger mellem stifterne. De tager imidlertid ikke fuldt ud højde for, at vilkårene for det kirkelige liv er forskellige fra stift til stift. Det er derfor fundet nødvendigt at justere den matematiske fordeling, som de fire kriterier fører til, via en skønsmæssig fordeling af en stiftspulje på 52 stillinger. Især Lolland-Falsters Stift tilgodeses via denne pulje.

6. Stillinger i tilknytning til stiftsoverskridende menigheder

Endelig er 8 stillinger som præster for henholdsvis hørehæmmede og døve fordelt forlods mellem stifterne.

Fordeling på grundlag af modellen

Ovenstående forudsætninger fører til nedenstående fordeling¹:

Stift	Fordeling 2009	Døve og hørehæmmede	Sognearbejde	Kirker	Kirkelige handlinger	Forpligtelse for ikke-medlemmer	Stiftspulje	Ny fordeling inkl. stiftspulje	Procentvis ændring fra nuværende fordeling (2009)	Antal flyttede stillinger efter periodens udløb
			73%	12%	5%	10%	0,0			
København	217,5	3,0	134,5	12,2	6,9	45,5	8,2	210,3	-3,3%	-7,2
Helsingør	268,4	0,0	206,8	16,5	13,6	44,3	-0,2	281,9	5,0%	13,5
Roskilde	250,1	0,0	193,8	34,0	11,8	21,5	-4,4	257,7	3,0%	7,6
Lolland-Falster	63,0	0,0	34,3	10,9	2,1	3,1	10,0	59,4	-5,7%	-3,6
Fyens	187,0	0,0	134,2	24,7	8,4	13,7	3,6	184,5	-1,3%	-2,5
Aalborg	221,1	1,0	150,4	32,9	9,5	11,3	9,3	213,3	-3,5%	-7,8
Viborg	176,8	0,0	123,4	29,0	7,5	7,8	6,4	174,7	-1,2%	-2,1
Århus	273,9	1,0	203,9	35,6	12,4	23,8	2,5	279,2	2,0%	5,3
Ribe	154,7	0,0	108,9	21,4	6,8	7,0	10,5	154,0	-0,5%	-0,7
Haderslev	179,3	3,0	128,9	18,7	8,1	11,7	6,1	176,8	-1,4%	-2,5
I alt	1991,8	8,0	1419,0	235,9	87,2	189,7	52,0	1991,8		0

¹ Modellen baserer sig på følgende data: Fordeling af præstestillinger 1. september 2009; antal medlemmer, KIS 1. januar 2007; antal indbyggere, KIS 1. januar 2007; antal kirker, KIS august 2008; antal kirkelige handlinger pr. stift, DnK 2006-2008 (gennemsnit).

Tilpasning til og fremtidig justering af modellen

Tilpasning fra den nuværende fordeling til den fordeling, som fremkommer ved anvendelse af modellen, sker gradvis, således at tilpasningen kan gennemføres, uden at det er nødvendigt at afskedige præster.

Tilpasningen skal være afsluttet inden for en periode på seks år.

Det indebærer, at måltallet for, hvor mange præstestillinger der skal være i hvert enkelt stift med modellen fastlægges for de næste seks år.

Gradvis tilpasning i henhold til modellen træder i stedet for omprioriteringspuljen for løn til præster i fællesfondens budget.

Ovenstående fordeling bygger på tal for indbyggere, medlemmer, kirkelige handlinger m.v. Disse faktorer kan ændre sig i løbet af de kommende år, og det vil have indflydelse på den fremtidige fordeling af præstestillinger.

I forbindelse med den årlige fastlæggelse af fællesfondens budget drøftes det derfor mellem kirkeministeren og biskopperne, f.eks. ved et bispesamråd, om der er sket ændringer i forudsætningerne, som tilsiger et behov for at justere fordelingen efter de seks år.

Det er ved samråd mellem kirkeministeren og biskopperne den 30. oktober 2009 aftalt, at fordelingen første gang tages op til drøftelse med henblik på eventuel revision i 2012.